

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i></p> <p>wymienia elementy mapy</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i></p> <p>odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej</p> <p>podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych</p> <p>wymienia różne rodzaje map</p> <p>odczytuje informacje z planu miasta</p>	<p>Uczeń:</p> <p>odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie</p> <p>stosuje legendę mapy do odczytania informacji</p> <p>odczytuje skalę mapy</p> <p>rozdziela rodzaje skali</p> <p>oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy</p> <p>odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej</p> <p>wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta</p>	<p>Uczeń:</p> <p>rozdziela na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe</p> <p>rysuje podziałkę liniową</p> <p>wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę</p> <p>oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej</p> <p>wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa</p> <p>wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim</p> <p>wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową</p> <p>przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie</p>	<p>Uczeń:</p> <p>dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych</p> <p>przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową</p> <p>oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej</p> <p>oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej</p> <p>oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej</p> <p>rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu</p> <p>rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej</p> <p>omawia zastosowanie map</p>	<p>Uczeń:</p> <p>posługuje się planem miasta w terenie</p> <p>podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści</p> <p>analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski</p> <p>czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego</p> <p>projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta</p>

			cyfrowych podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta	
2. Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i></p> <p>wymienia składniki krajobrazu</p> <p>wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy</p> <p>wymienia pasy rzeźby terenu Polski</p> <p>wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie</p> <p>wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego</p> <p>wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim</p> <p>wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego</p> <p>wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie</p> <p>odczytuje z mapy nazwy</p>	<p>Uczeń:</p> <p>podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym</p> <p>określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski</p> <p>przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji</p> <p>omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego</p> <p>wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego</p> <p>przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej</p> <p>wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej</p> <p>opisuje cechy krajobrazu wielkomięjskiego</p> <p>wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-</p>	<p>Uczeń:</p> <p>charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce</p> <p>opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu</p> <p>opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz</p> <p>przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim</p> <p>opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego</p> <p>przedstawia wpływ łądolodu na krajobraz pojezierzy</p> <p>omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej</p> <p>przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy</p>	<p>Uczeń:</p> <p>dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania</p> <p>porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach</p> <p>wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne</p> <p>wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie</p> <p>wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim</p> <p>charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej</p> <p>opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy</p>	<p>Uczeń:</p> <p>proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy</p> <p>prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły</p> <p>przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego</p> <p>przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy</p> <p>analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej</p> <p>planuje na podstawie planu</p>

<p>największych jezior na Pojezierzu Mazurskim</p> <p>wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką</p> <p>wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką</p> <p>wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej</p> <p>podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy</p> <p>określa położenie Warszawy na mapie Polski</p> <p>wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy</p> <p>wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską</p> <p>wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej</p> <p>wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską</p> <p>wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej</p> <p>określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej</p>	<p>przemysłowego Wyżyny Śląskiej</p> <p>przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej</p> <p>omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji</p> <p>wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej</p> <p>wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr</p> <p>wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego</p> <p>omawia cechy pogody w górach</p> <p>wymienia atrakcje turystyczne Tatr</p>	<p>omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej</p> <p>charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej</p> <p>omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych</p> <p>charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej</p> <p>charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej</p> <p>opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach</p> <p>opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala</p>	<p>omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki</p> <p>opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej</p> <p>opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej</p> <p>charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd</p> <p>przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich</p> <p>opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr</p>	<p>miasta wycieczkę po Warszawie</p> <p>przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka</p> <p>analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej</p> <p>przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd</p> <p>wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr</p>
---	--	---	--	---

<p>podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej</p> <p>podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej</p> <p>określa na podstawie mapy położenie Tatr</p> <p>wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie</p>				
---	--	--	--	--

3. Lądy i oceany

<p>Uczeń:</p> <p>wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe</p> <p>wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie</p> <p>wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych</p>	<p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna</p> <p>wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie</p> <p>porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów</p> <p>wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych</p>	<p>Uczeń:</p> <p>podaje przyczyny odkryć geograficznych</p> <p>wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo</p> <p>opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba</p>	<p>Uczeń:</p> <p>określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej</p> <p>opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębią w oceanach</p> <p>przedstawia znaczenie odkryć geograficznych</p>
--	--	--	--	--

4. Krajobrazy świata

<p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i></p>	<p>Uczeń:</p> <p>wyjaśnia różnicę między pogodą</p>	<p>Uczeń:</p> <p>wskazuje na mapie klimatycznej</p>	<p>Uczeń:</p> <p>oblicza średnią roczną</p>	<p>Uczeń:</p> <p>przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów</p>
---	---	---	---	---

<p>wymienia składniki pogody</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i></p> <p>wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi</p> <p>wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi</p> <p>wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej</p> <p>podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji</p> <p>rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i></p> <p>wskazuje na mapie strefy sawann i stepów</p> <p>wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i></p> <p>wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych</p> <p>rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych</p> <p>wskazuje na mapie położenie strefy</p>	<p>a klimatem</p> <p>odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu</p> <p>wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej</p> <p>omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych</p> <p>omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i></p> <p>omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów</p> <p>opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych</p> <p>wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego</p> <p>wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego</p> <p>wymienia charakterystyczne</p>	<p>obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza</p> <p>wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów</p> <p>porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym</p> <p>wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych</p> <p>przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej</p> <p>charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego</p> <p>charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazu sawann i stepów</p> <p>omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych</p> <p>omawia rzeźbę terenu pustyń gorących</p>	<p>temperaturę powietrza</p> <p>oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku</p> <p>oblicza roczną sumę opadów</p> <p>prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych</p> <p>porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów</p> <p>omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych</p> <p>prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej</p> <p>porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry</p> <p>analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności</p>	<p>atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych</p> <p>omawia wpływ człowieka na krajobraz Ziemi</p> <p>porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt</p> <p>analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu</p> <p>przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych</p> <p>opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej</p> <p>porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach</p>
---	--	---	---	--

<p>krajobrazów śródziemnomorskich</p> <p>wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym</p> <p>rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej</p> <p>wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga</i>, <i>tundra</i>, <i>wieloletnia zmarzlina</i></p> <p>wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry</p> <p>rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry</p> <p>wskazuje na mapie Himalaje</p> <p>wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt</p>	<p>cechy klimatu stref tajgi i tundry</p> <p>wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje</p> <p>charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach</p> <p>opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach</p>	<p>omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego</p> <p>charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry</p> <p>charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach</p>		
--	---	---	--	--